

Spacerownik po Wolborzu

CENTRUM
CYFROWE
projekt: polska

OTWARTE
ZABYTKI

TYTUŁ: Spacerownik po Wolborzu

AUTORZY: Marta Kopińska

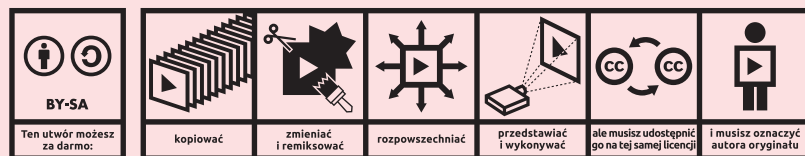
WSPÓŁPRACA: Julia Goszcz, Krzysztof Ostatek, Zenon Puchała, Agnieszka Wejman,
Roman Wojtczak, Urszula Zarzycka

OPRACOWANIE REDAKCYJNE I KOREKTA: Marcin Grabski (www.mesem.pl)

PROJEKT GRAFICZNY: vividstudio.pl

WYDAWCA: CENTRUM
CYFROWE
projekt: polska®

Warszawa 2016

Publikacja jest dostępna na licencji **Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe**   pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów i Centrum Cyfrowego Projekt: Polska. Pełna treść licencji jest dostępna na stronie creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl. Zezwala się na dowolne wykorzystywanie treści publikacji pod warunkiem wskazania autorów oraz udostępnienia na tej samej licencji.

PUBLIKACJA DOSTĘPNA POD ADRESEM: <http://centrumcyfrowe.pl/otwarte-zabytki-spacerowniki/>

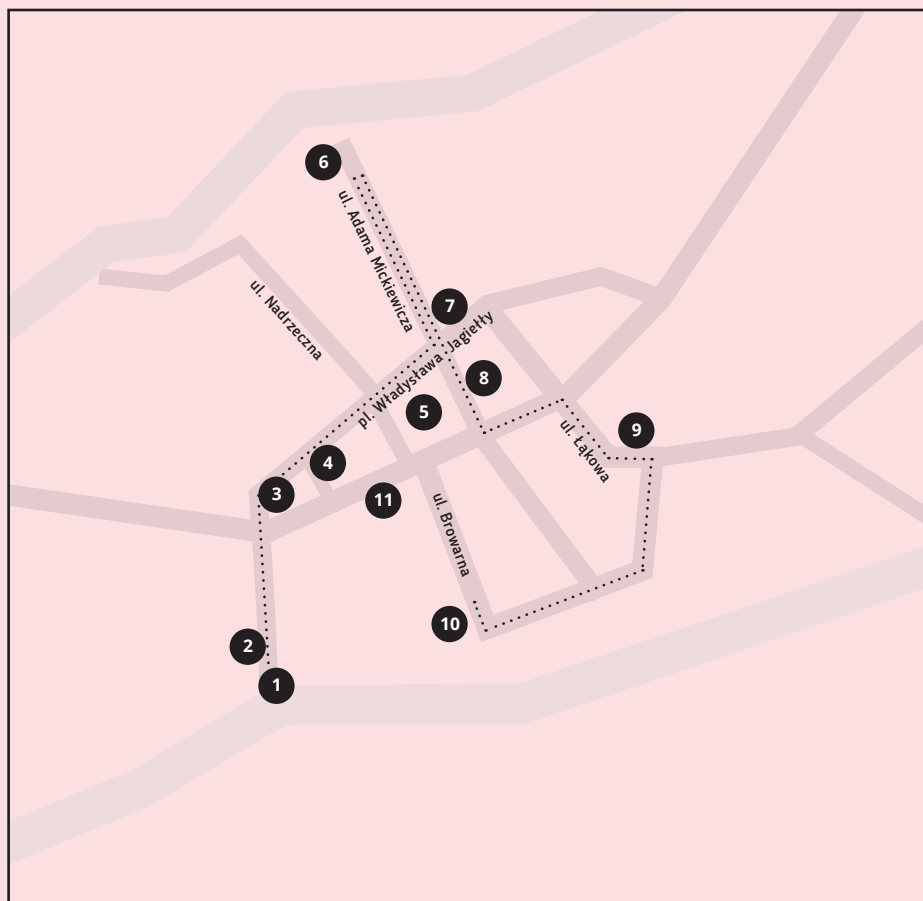
Projekt dofinansowany przez Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu
Kultura Dostępna.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

**[KULTURA
DOSTĘPNA]**

SPACER PIERWSZY

Zmysł wzroku

Każdy ma taki świat, jaki widzą jego oczy.

José Saramago

Zabieramy cię w podróż po wolborskiej owalnicy zmysłem wzroku. Spaceruj bardzo powoli i rozglądaj się uważnie, aby żaden szczegół nie umknął twojej uwadze. Na południe od dzisiejszego centrum miasta, na suchej wysoczyźnie (na południowym brzegu Moszczanki), odnajdujemy ślady rozległej owalnicy, które są uważane za relikty najstarszej, położonej obok grodu, pierwotnej osady targowej z XI i XII wieku, zniszczonej podczas najazdu Jadźwingów w latach siedemdziesiątych XIII wieku. W 1273 roku osada, po uprzednim gruntownym zniszczeniu, otrzymała prawo niemieckie. Najprawdopodobniej odbudowa odbyła się na nowym miejscu, w ciaśniejszych granicach, tuż pod warownym grodem, w obszarze osłoniętym naturalnymi przeszkodami – korytami Wolbórki i Moszczanki. Tam również dziś znajduje się centrum miasta.

1 Fragment kamiennego muru

fot. Marta Kopińska

Pozostałość po dawnym młynie wodnym „Podzaczce”.

2 Płyta herbowa z zamku w Wolborzu

fot. Marta Kopińska

Umieszczona pod okapem dachu domu przy ulicy Andrzeja Frycza Modrzewskiego 2. Odnaleziona w 1901 roku, gruntownie odrestaurowana w 1997 roku. Na płycie znajduje się herb biskupa Hieronima Rozrażewskiego.

3 Dwie tablice upamiętniające ważne wydarzenia w życiu miasta

fot. Marta Kopińska

W Wolborzu odbyła się koncentracja wojsk, zgodnie z rozkazem króla Władysława Jagiełły. Król przybył do miasta w dniu św. Jana Chrzciciela i zastał tam, oprócz pospolitego ruszenia małopolskiego oraz ziemi lubelskiej, ruskiej i podolskiej, także oddziały zaciężne, między nimi chorągiew „Jana Sokoła”, tabory obozowe, działą, podwozy z żywnością i inne zapasy wojenne.

4 Kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa

fot. Zenon Puchała, obróbka cyfrowa Krzysztof Ostalak

Pierwsza wzmianka o kościele w Wolborzu pochodzi z 1239 roku. Jednonawowy kościół murowany, którego pozostałości znajdują się w murach obecnej świątyni, pochodzi prawdopodobnie z XV wieku. Od 1544 roku kolegiata z przywileju arcybiskupa Piotra Gamrata, od 1818 roku kościół parafialny. Po dwustu latach, 6 grudnia 2010 roku, kapitułę kolegiacką przywrócił arcybiskup Władysław Ziółek.

5 Skwer na placu Władysława Jagiełły

fot. Marta Kopińska

Wolborski ratusz. „Wójtowskie sądy odbywały się w gronie siedmiu ławników i ósmego landwójta. [...] Miejscem posiedzeń była wielka izba ratuszowa; przy niej znajdowała się wysoka, okrągła wieża i w tej wysiadywano zawyrokwane więzienie lub czas przedwyrokowy”.

fot. Urząd Miejski w Wolborzu

Pomnik Andrzeja Frycza Modrzewskiego, właściwie Andrzeja Piotra Modrzewskiego herbu Jastrzębieci, urodzonego około 1503 roku w Wolborzu, zmarłego jesienią 1572 roku koło Wolborza, najznakomitszego polskiego pisarza politycznego epoki odrodzenia, reformatora społecznego, myśliciela i moralisty.

fol. Roman Wojtczak

fol. Agnieszka Wejman, obróbka cyfrowa Krzysztof Ostalak

6 Przedszkole w Wolborzu

fol. Marta Kopińska

Przedszkole w Wolborzu wybudowano w 1978 roku nad lewym ramieniem rzeki Moszczanki, przy ulicy Adama Mickiewicza 14. W 1974 roku, na wniosek wyborców do rad narodowych i dzięki staraniom dyrektor Lucyny Smugi, rozpoczęto wznoszenie przedszkola. W ciągu trzech lat w pracach budowlanych uczestniczyli mieszkańcy Wolborza, pracownicy miejscowych zakładów, młodzież z Zespołu Szkół Mechanizacji Rolnictwa, rodzice i personel przedszkola.

fol. z kroniki Przedszkola Samorządowego w Wolborzu, obróbka cyfrowa Krzysztof Ostalak

7 Dom mieszkalny przy ulicy Tadeusza Kościuszki 1

fot. Marta Kopińska

Zbudowany w trzeciej ćwierci XIX wieku. Drewniany, w konstrukcji mieszanej, szalowany w pionie, kryty wysokim eternitowym dachem dwuspadowym. Trójosiowy z sienią przejazdową w osi skrajnej. Wewnątrz w układzie dwutraktowym.

fot. Marta Kopińska

8 Zabytkowa kamieniczka

fot. Urząd Miejski w Wolborzu

Usytuowana przy placu Władysława Jagiełły 15. Zbudowana najprawdopodobniej w 1888 roku. Od 1956 roku jest własnością Banku Spółdzielczego w Wolborzu. Obecny wygląd kamieniczki jest wynikiem gruntownej renowacji przeprowadzonej w latach 1996–1997.

9 Ulica Łakowa

fot. Marta Kopińska

„Tajemne” przejście na ulicę Browarną.

10 Dom mieszkalny przy ulicy Browarnej 6

fot. Marta Kopińska

Drewniany, w konstrukcji mieszanej, szalowany w pionie, kryty dachem dwuspadowym i papą. Pięćoosiowy z wejściem na osi głównej. Układ wewnątrz dwutraktowy.

11 Plac Władysława Jagiełły 9

fot. Magdalena Kopińska

Dawniej znajdował się tu sklep Natalii Wójcińskiej z owocami i warzywami. Pozostały tabliczka i zabudowania.

Źródła:

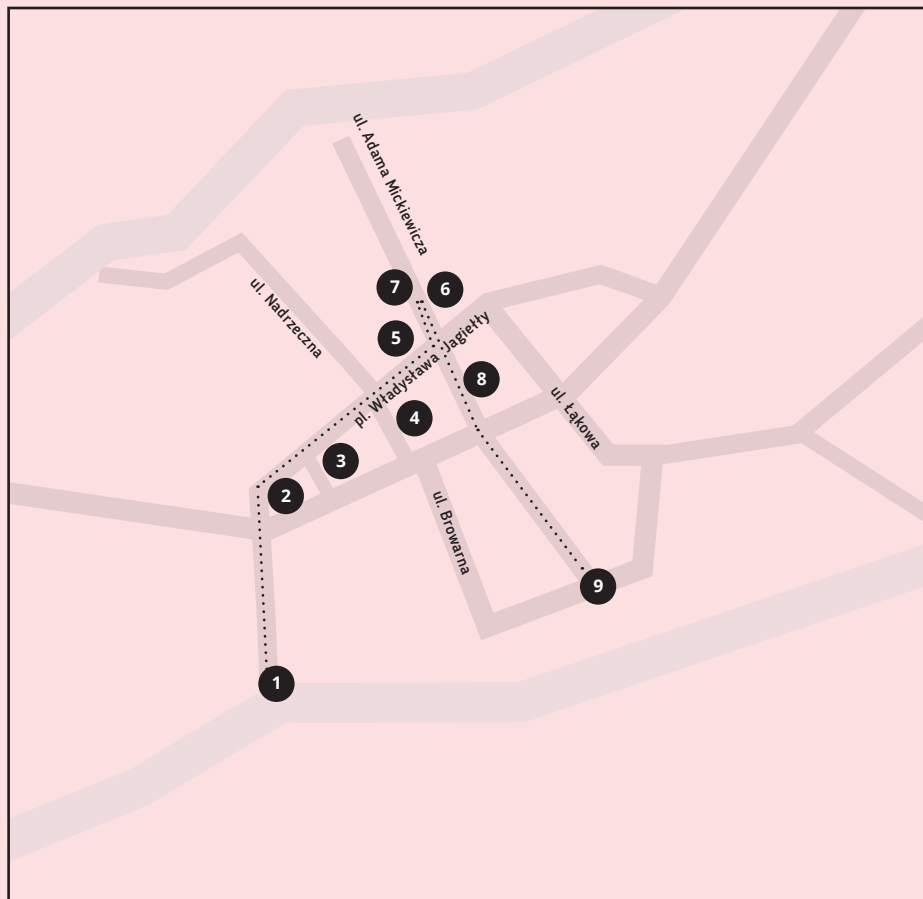
J. Gryglewski, *Rozwój urbanistyczny Wolborza – zarys historyczny*, „Rocznik piotrkowski”, Wolbórz 1872, s. 62-83.

www.wolborz.ugm.pl/przedszkole/historia-przedszkola

www.wolborz.ugm.pl/centrum/44

SPACER DRUGI

Zmysł dotyku

Zabieramy cię w podróż po wolborskiej owalnicy zmysłem dotyku. Badaj wszystko, co mijasz, dotykaj, zastanawiaj się i używaj jak najczęściej wyobraźni.

1 Usiądź na moście na rzece Moszczance. Most jest szorstki, twardy, jest tu pełno piachu oraz małych kamyczków, możemy się ubrudzić. Chodzi się po nim bardzo przyjemnie, ale nie jest za wygodny do siedzenia.

.....

.....

.....

.....

2 Usiądź na kostce na placu przed kościołem. Jest tu chłodno, szukaj szarych i gładkich elementów, ponieważ są miłe w dotyku, reszta jest szorstka. Możesz tu leżeć, medytować, wsłuchiwać się w życie miasta oraz możesz oglądać niebo.

.....

.....

.....

.....

3 Główne drzwi wejściowe do kościoła. Są drewniane, w niektórych miejscach drewno pęka. Twarde, szorstkie, uważaj, żeby nie weszła ci w palec drzazga. Można wyczuć, że drzwi są wytrzymałe i grube.

.....

.....

.....

.....

4 Usiądź na trawie przy fontannie na placu Władysława Jagiełły. Trawa lekko kłuje, ale mimo to jest wygodna i przyjemna. Zamknij oczy i poczuj, jak wiatr cię delikatnie dotyka – spróbuj go złapać.

.....

.....

.....

.....

5 Dotknij domu, który znajduje się przy placu Władysława Jagiełły 10. Wyczuwamy dziury, dom jest szorstki. W południe jest przyjemnie ciepły. Pamiętaj, dotykaj go ostrożnie – brudzi dłonie.

.....

.....

.....

.....

.....

6 Dotknij domu, który znajduje się przy ulicy Tadeusza Kościuszki 1. Pewnie od razu poznasz, że jest drewniany. Uważaj, aby nie weszła ci drzazga w palec. Jest chropowaty i deski nie są stabilne. Zastanów się nad melodią i uderzając o deski, spróbuj ją wygrać. Zrób to delikatnie, aby nie zakłócać spokoju mieszkańców domu.

.....

.....

.....

.....

.....

7 Nie odchodź daleko, usiądź przy ulicy. Ulica jest twarda, gładka, pełna piachu, są kamyki, jest chropowata. Idealnie nadaje się na odpoczynek i krótką drzemkę. Śmiało! Połóż się i spróbuj.

.....

.....

.....

.....

.....

8 Zatrzymaj się przy betonowym płocie. Jest twardy, chropowaty, można wyczuć różne kształty.

.....

.....

.....

.....

.....

9 Na koniec spaceru zdejmij buty i przespaceruj się bosy po asfalcie, kamieniach i piasku.

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce na twoje punkty:

.....

.....

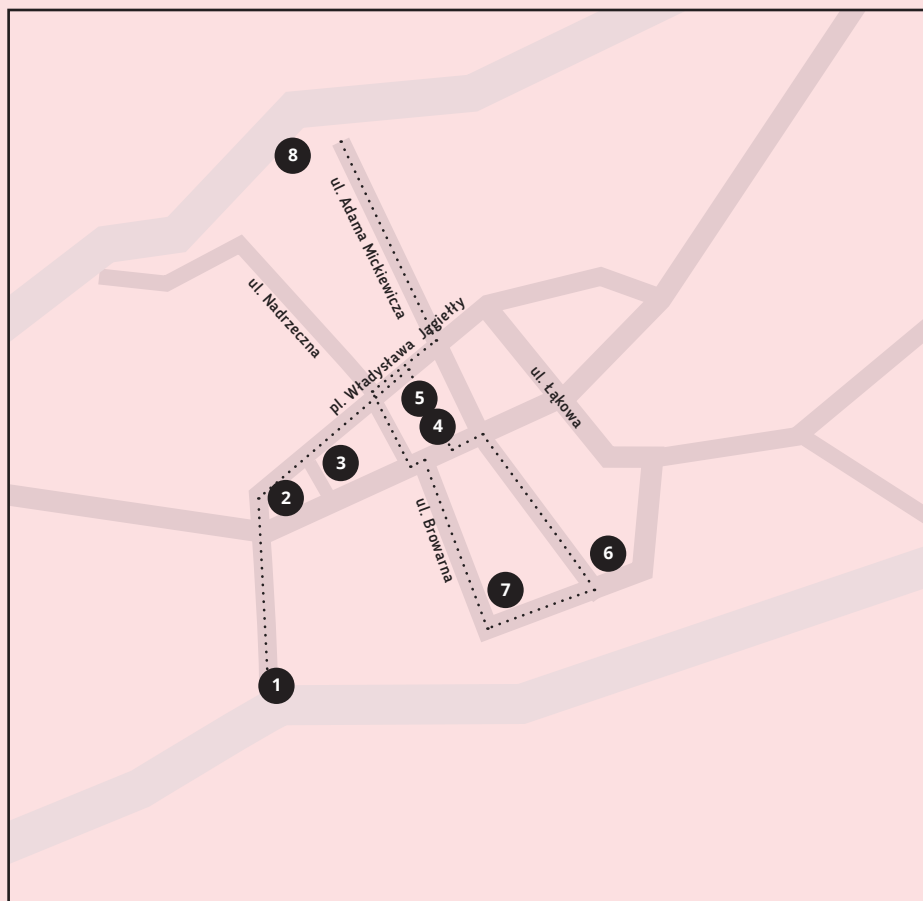
.....

.....

.....

SPACER TRZECI

Zmysł słuchu

dokąd mam iść, dokąd zaprowadzi mnie słuch, jeśli cisza dokoła

START

- 1 ulica Andrzeja Frycza Modrzewskiego
- 2 skwer przed kościołem
- 3 plac Władysława Jagiełły 5
- 4 plac Władysława Jagiełły
- 5 plac Władysława Jagiełły
- 6 ulica Łąkowa
- 7 ulica Browarna
- 8 ulica Mickiewicza

META

Skanuj kod – film z dźwiękami Wolborza

Miejsce na twoje punkty:

.....

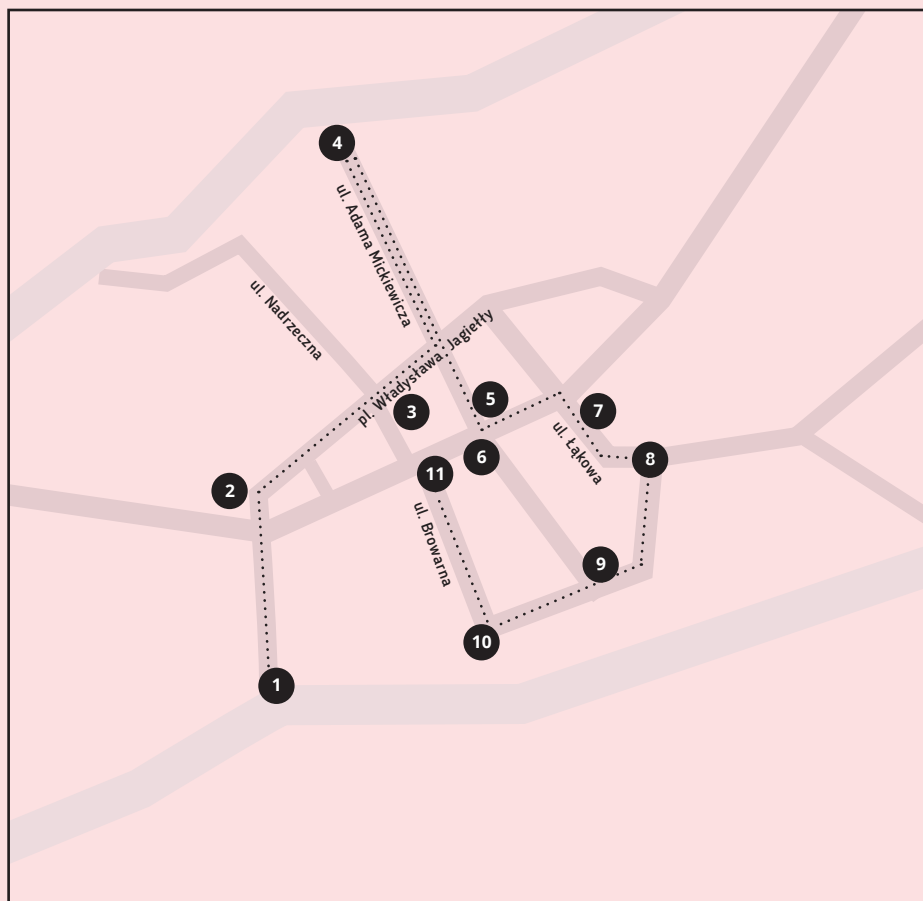
.....

.....

.....

SPACER CZWARTY

Zmysł węchu

Zabieramy cię w podróż po wolborskiej owalnicy zmysłem węchu. Podczas spaceru szukaj oznakowanych słoików i zapisuj wszystko, co czujesz.

- 1 Most nad rzeką Moszczanką.

.....

.....

- 2 Piekarnia na rogu ulicy Świętokrzyskiej i placu Władysława Jagiełły.

.....

.....

- 3 Fontanna na placu Władysława Jagiełły

.....

.....

- 4 Brzeg Wolbórki przy ulicy Adama Mickiewicza.

.....

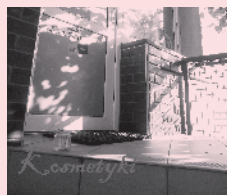
.....

- 5 Sklep na rogu ulicy Warszawskiej i placu Władysława Jagiełły.

.....

.....

fot. Marta Kopińska

- 6 Usiądź na chodniku ulicy Wycieczka.

.....

.....

- 7 Usiądź przy płocie na ulicy Łkowej.

.....

.....

- 8 Usiądź pod śliwką.

.....

.....

- 9 Teraz możesz odpocząć na trawie.

.....

.....

- 10 Na zakręcie ulicy Browarnej usiądź na chodniku.

.....

.....

- 11 Początek ulicy Browarnej.

.....

.....

fot. Marta Kopińska

Miejsce na twoje punkty:

.....

.....

.....

.....

fot. Urszula Zarzycka

SPACER PIĄTY

Zmysł smaku

smak jest najlepszym sędzią

Zabieramy cię w podróż po wolborskiej owalnicy zmysłem smaku. Teraz postaramy się poszukać wspomnień o Wolborzu. Pomóż nam tworzyć piąty spacerownik i opisz swój smak wspomnień.

A black and white photograph showing a group of children and adults standing in front of a building. The building has a sign that reads "OLDZIELCZY". The children are mostly seen from the back, looking towards the building. There are several adults, including a woman on the right who is looking towards the camera. The scene appears to be outdoors on a street or sidewalk.

fot. Urszula Zarzycka